

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry edustaa kolmannen sektorin yksityisiä työllisyys-, valmennus- ja sosiaalipalvelujen tuottajia, joiden pääfokus on erityisesti haavoittuvassa työmarkkina-asetmassa olevien tukeminen kohti koulutusta ja työelämää. Jäsenyhteisömme työllistävät yhteensä n. 3000 alan ammattilaista kattavasti eri puolilla Suomea.

Koko hallituksen esitystä ja nykytilan arviointia vaivaa se, että yksityisten toimijoiden asemaa ja roolia kentällä ei käytännössä tunnisteta, mikä tekee myös merkittävän muutoksen valmistelusta ja sen tausta-arvioinnista hyvin puutteellisen. Erityisen haitallista tämä on kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien työllisyydenhoidon kannalta, koska siinä muutokset lainsäädännössä ovat kauttaaltaan mullistavat myös tämän lakipaketin ulkopuolella: merkittävä osa palveluista (kuten kuntouttava työtoiminta) siirtyy hyvinvointialueille, joiden tehtävä ei ole tehdä työllisyyspalveluita, haavoittuvimmassa asemassa olevien työpaikoista leikataan todennäköisesti suuri osa palkkatukiudistusta koskevan hallituksen esityksen pohjalta ja samanaikaisesti työmarkkinoille tulee Työkanava oy:sta annetun lain pohjalta merkittävä määrä uusia työnhakijoita, jotka ovat tällä hetkellä työkyvyttömyyseläkkeellä tai muuten työmarkkinoiden ulkopuolella.

Jo nyt kokemus on, että muutosten yhteydessä monella paikkakunnalla on alettu rakentaa tyhjästä kokonaan uutta ja otettu vuosien taka-askel palveluiden kehittämisessä ja toteuttamisessa, kun muutosvaiheessa olemassa olevan tiedon ja palveluiden siirtämistä ei ole huomioitu. Onkin hyvin tärkeä lisätä vähintään esityksen perusteluihin tietoa kolmannen sektorin merkittävästä roolista haavoittuvassa asemassa olevien ja myös muiden työttömien työllisyyspolkujen rakentamisessa ja kiinnittää huomiota näiden mallien hyödyntämiseen myös jatkossa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Esityksen tavoitteet ovat kannatettavat ja yhteiskunnan kannalta jopa välttämättömät.

Tavoitteiden asettamisessa ja koko esityksessä lähtökohtana tuntuu kuitenkin olevan pääosin suhteellisen helposti työllistytävä työtön tai vaihtoehtoisesti henkilö, joka ei todennäköisesti työllisty avoimille työmarkkinoille vaan tarvitsee työpaikan Työkanavasta.

Työmarkkinoiden käytettävissä ja osin niiden ulkopuolella on kuitenkin vähintään kymmenientuhansien, meidän käsityksen mukaan jopa 200 000 pois työelämästä olevien henkilöiden joukko, joka haluaa töihin ja joka voidaan sinne auttaa tarvelähtöisiä työllisyyspalveluita tuottamalla laajaa palveluekosysteemiä hyödyntäen. Tässä joukossa on eri syistä hyvin haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä kuten kuntoutujia, vankilasta vapautuvia, neuroerityisiä henkilöitä jne. Kolmannen sektorin toimijoilla on pitkä kokemus ja erinomainen osaaminen tämän kohderyhmän valmentamiseksi koulutusjärjestelmän läpi ja tarvittaessa välityömarkkinatyöpaikkojen kautta avoimille työmarkkinoille.

Tämän kohderyhmän erillinen huomioiminen esityksessä ja sen perusteluissa on välttämätöntä erityisesti sen vuoksi, että kohderyhmä tarvitsee suhteellisen pitkäkestoisia, monialaisia palveluita, joista osa kuuluu jatkossa hyvinvointialueille, osa kunnille, osa koulutuksenjärjestäjille ja osa työllisyysdenhoidosta vastaaville kunnille tai kuntien yhteenliittymille.

On vaikea nähdä että ilman esityksen muokkaamista tämän kohderyhmän paremmin huomioivaksi lakiesitys tulisi johtamaan nykyistä parempiin palveluihin kohderyhmälle. Tätä indikoi myös rahoitusmallissa tehtävät muutokset, jotka johtavat siihen, että tarvelähtöisten palveluiden tarjoaminen kohderyhmälle on taloudellisesti entistä vähemmän kannustavaa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Oktetti katsoo, että esitys ei tällaisenaan sisällä riittäviä kannusteita kunnille järjestää tarvelähtöisiä palveluita haavoittuvassa työmarkkina-asemassa oleville. Rahoitusvastuun ja valtionosuusrahoituksen esitetyt kohdennukset johtavat tilanteeseen, jossa toimet kannattaa keskittää valtaosin varsin hyvässä työmarkkina-asemassa oleviin työttömiin. Tämä ei ole inhimillistä haavoittuvassa asemassa olevia työttömiä kohtaan eikä riitä takaamaan riittävää työvoimaa työvoimapula-alueilla ja -aloilla. Lailla tulee turvata jatkossakin haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien tarvelähtöiset palvelut.

Nykyisellään esitys tulisi johtamaan siihen, että entistä useampi haavoittuvassa työmarkkina-asemassa oleva syrjäytetään toimeentulotuen ja hyvinvointialueen sote-palveluiden pariin. Tämä ei ole julkisen talouden, yritysten eikä ihmisten etu.

Lisäksi on turvattava palveluiden saaminen lähipalveluna. Kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat ryhmät pystyvät myös kaikkein harvoiten hyödyntämään tosiasiallisesti digitaalisia etäpalveluita. Niiden kehittäminen ja tarjoaminen on järkevää ja tarkoituksenmukaista, mutta ne eivät voi olla ainoa vaihtoehto haavoittuvassa asemassa olevan ihmisen palvelun järjestämiseksi.

On myös huomattava, että tällä hetkellä kolmas sektori sekä kunnat ovat yhdessä vastanneet lähes kokonaan haavoittuvimmassa työmarkkina-asemassa olevien välityömarkkinatyöpaikkojen järjestämisestä. Nyt tällä lakiesityksellä kunnilta aiotaan viedä mahdollisuus palkkatukipaikkojen järjestämiseen eikä korvaavaa järjestelmää ole rakennettu, ja samaan aikaan valtaosa kolmannen sektorin järjestämisestä välityömarkkinapaikoista aiotaan lopettaa kokonaan esitetyn palkkatukiudistuksen myötä. Käytännössä hallitus aikoo siis esityksillään syrjäyttää suuren joukon työhalukkaita ja -kykyisiä henkilöitä työmarkkinoiden ulkopuolelle pitkäkestoiseen työttömyyteen ja

köyhyyteen. Tältä osin esitystä on välttämätöntä korjata, ja hieman ennen tätä esitystä lausunnoilla ollut palkkatukiesitys on samoin korjattava kolmannen sektorin työllistämistoimien osalta.

Lisäksi esitys jättää aivan liian pienelle huomiolle vammaisten ja työkykyä merkittävästi alentavasti sairaiden henkilöiden palveluiden järjestämisen. He ovat jo tällä hetkellä merkittävästi aliedustettuina avoimille työmarkkinoille suuntaavissa palveluissa järjestelmän etuusperusteisuuden vuoksi, eikä tämä esitys käytännössä paranna tilannetta. Kun samaan aikaan heitä houkutellaan mukaan työnhakijoiksi mm. perustamalla hyvin pienen ihmismäärän työllistäjäksi valtionyritys Työkanava oy, on äärimmäisen tärkeä varmistaa ko. henkilöille tarvelähtöiset ja asianmukaiset palvelut. Työkanavasta annettujen (volyyymi)ennakkotietojen pohjalta kunnat ja kolmas sektori tulevat myös jatkossa vastaamaan äärimmäisen suuresta valtaosasta ko. henkilöiden työllistymisen ensi vaiheen palveluista ja työpaikoista, vaikka suuri osa siirtyykin sittemmin kokonaan avoimille työmarkkinoille.

Valmennuksen ja koulutuskokeilun enimmäiskeston poistaminen on kannatettavaa, jolloin palvelut pystytään rakentamaan entistä tarvelähtöisemmiksi. Sen sijaan työkoikeilun enimmäiskeston lyhentäminen ei ole tarkoituksenmukaista haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien osalta, koska se on keskeinen väline suunnattaessa kohti kokonaan avoimia työmarkkinoita. Tämä on erityisen tärkeää, koska palkkatukiudistuksessa esitetään että jatkossa palkkatuettuja henkilöitä ei voisi enää siirtää yrityksiin nykyisellä tavoin kokeilujaksolle. Se korostaa entisestään työkoikeilun merkitystä välineenä.

Olisi järkevää, että kunnille rakennettaisiin selkeä toimenpide, jota ne voisivat itse tai yhdessä kumppaniensa kanssa toteuttaa haavoittuvassa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille näiden työllistymisen edistämiseksi. Tällaisen palvelun tulisi sisältää työllistymisen lisäksi ainakin toimintakyvyn ja sosiaalisen vahvistumisen osa-alueet.

Esityksen mukaan laissa säädettäisiin erikseen työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta. Se on haavoittuvassa asemassa olevien työttömien kannalta äärimmäisen tärkeää, mutta Oktetti on huolissaan lakiesityksen varsin suppeasta muotoilusta, joka yhdessä ei-kannustavan rahoitusmallin kanssa ei jätä arjen työntekijöille riittäviä eväitä palveluiden tosiasialliseen järjestämiseen kattavasti Suomessa.

KEHA-keskuksen koordinoiva rooli monialaisten palveluiden järjestämisessä on tarkoituksenmukainen, mutta sen osaamista tulee vahvistaa tässä selvästi ja vahvistaa myös monialaisten palvelujen tukirakenteen ohjausryhmää ottamalla mukaan mm. haavoittuvassa asemassa olevien parissa toimivien tahojen edustajia.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Kuntakokeiluista on tässä opittu, että palvelujen saatavuus heikkenee alkuvaiheessa, ellei muutokseen valmistauduta huolella. Oktetti huomauttaa, että aikaa valmisteluun on riittävästi ja muutos on toteutettava nyt niin, että tältä vaikutukselta pääosin vältytään. Kuntakokeilujen käynnistämisestä on riittävästi tietoa, jota pystytään hyödyntämään muutoksen suunnittelussa.

Esityksessä tunnustetaan, että monet erityisryhmät voivat jäädä yksittäisen alueen kohdalla niin pieniksi, ettei niihin liittyvää osaamista ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista rekrytoida. Näihin

kohderyhmiin kuuluvat myös monet haavoittuvassa työmarkkina-asetuksessa olevat ryhmät. Näiden osalta nykyään kolmas sektori yhdessä kuntien kanssa vastaa pääosin palveluista. Onkin äärimmäisen tärkeää, että kolmannen sektorin osaamista hyödynnetään tässä laajasti, ja asia tulee huomioida lain perusteluissa. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota palveluiden tarjoamiseen lähipalveluina. Iso riski kohderyhmän osalta on se, että esityksen rahoitusmalli ei huomioi riittävästi kohderyhmää. Kun ryhmät ovat yksittäisellä alueella pieniä, osaamista on vaikea hankkia ja rahoitusmalli ei kannusta, on suuri riski, että järjestelmä tosiasiallisesti syrjäyttää haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä. Tämä on syytä korjata joko rahoitusjärjestelmää ja/tai palveluiden tarjoamista koskevissa määräyksissä.

Arvioinnin täydentämisessä tulee huomioida erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien tilanne sekä nykyistä laajemmin yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa, jotka vastaavat merkittävästä osasta kohderyhmän tarvitsemista palveluista.

Esityksessä arvioidaan, että esitetyt muutokset vahvistaisivat työllisyyttä jopa 10 000 työllisellä. Tämä ei vaikuta realistiselta, koska työllisyystilanne on tällä hetkellä hyvä, ja esitys vie ennemminkin pohjaa haavoittuvassa työmarkkina-asetuksessa olevien työllisyyden edistämiseltä kuin tukisi sitä. Toki on mahdollista, että yleinen työllisyys tulee muuttumaan ennen uudistuksen voimaantulua. Myönteistä toki on, että henkilöllä on mahdollisuus päästä heti monialaisen tuen piiriin, mutta kun kohderyhmän tarvitsemia palveluita samalla heikennetään, on vaikea nähdä uudistuksen tältä osin parantavan työllisyyttä.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamisvaihtoehdot:*

Ei lausuttavaa

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

Lain 3 luku: Oksitti esittää, että neuvottelukuntaa tulee laajentaa haavoittuvassa työmarkkina-asetuksessa olevien henkilöiden palveluita kehittävien ja toteuttavien kolmannen sektorin yhteisöjen edustajalla asiantuntemuksen varmistamiseksi.

Lain 10 luku 8 § 3 mom. Oksitti on jo aiemmin ottanut kantaa palkkatuen uudistukseen. Nyt useilla lakiuudistuksilla yhtä aikaa heikennetään merkittävästi haavoittuvassa työmarkkina-asetuksessa olevien henkilöiden työllisyyspolun järjestämistä. Oksitti ei voi hyväksyä tällaista esitystä joka tosiasiallisesti syrjäyttää muutenkin yhteiskunnassa haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä pysyväluonteisesti työmarkkinoiden ulkopuolelle. Esitystä tulee tältä osin muuttaa siten, että ns. 100 % palkkatuki on jatkossakin myönnettävissä kaikille järjestöille ja säätiöille muuhun kuin taloudelliseen toimintaan

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

Ei lausuttavaa

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:*

Ei lausuttavaa

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

9§ Yhteistyövelvollisuus: Vähintään lain perusteluihin tulisi lisätä yhteistyö haavoittuvassa työmarkkina-asetuksessa olevien parissa työskentelevien kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Myös yhteistyö alueen palveluntuottajaorganisaatioiden kanssa on tärkeää.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)**
- **palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys**

Oktetti näkee järjestämisvastuun siirtämisessä paljon myönteistä erityisesti lähipalveluiden saatavuuden ja palveluiden vahvojen integraatiomahdollisuuksien kautta. Rahoitusjärjestelmä ei kuitenkaan tosiasiallisesti mahdollista yhdenvertaisten palveluiden järjestämistä ainakaan haavoittuvassa asemassa oleville henkilöille. Lisäksi tarvittavien koulutusten järjestämisen osalta pirstaloituminen ja rahoitusmalli luo merkittäviä haasteita sekä yhdenvertaisen tarjonnan järjestämiseksi ja sen varmistamiseksi, että kunnat eivät kanavoi koulutuksia pääsääntöisesti itseään lähellä oleville koulutuksenjärjestäjille, vaan että ne hankitaan aidosti kilpailuneutraliteettia noudattaen. Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden koulutusten järjestämisessä alan kolmannen sektorin isommilla toimijoilla on vahvaa erityisosaamista, jota on syytä hyödyntää myös jatkossa.

Kunnille jää esityksessä ja muun lainsäädännön muutoksista johtuen heikot edellytykset ja kannusteet vastata haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden työllistymisen edistämisestä. Olisi tarkoituksenmukaista rakentaa kohderyhmälle oma palvelunsa, jonka kunnat voisivat toteuttaa tai ostaa mm. kohderyhmän palveluista jo nykyisellään merkittävässä osin vastaavilta kolmannen sektorin toimijoilta.

Kun työllisyydenhoidosta esityksen mukaan vastaisivat entistä pienemmän väestö- ja työllisyyspohjan alueet, jäivät monet aliedustetut ryhmät alueella hyvin pieniksi, ja koska järjestelmä ei sisällä juurikaan kannusteita näiden ryhmien työllisyyden edistämiseen, on selvää, että haavoittuvassa asemassa olevien tilanne tulee olemaan hyvin erilainen riippuen siitä missä he asuvat ja millaisia palveluita siellä päätetään ja on mahdollisuus tarjota. Esitystä tulee korjata tältä osin.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

Oktetti esittää, että työllisyyden edistämisen valtakunnallista neuvottelukuntaa laajennetaan haavoittuvassa työmarkkina-asetmassa olevien henkilöiden parissa toimivien kolmannen sektorin organisaatioiden edustuksella riittävän asiantuntemuksen varmistamiseksi.

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

Oktetti on jo aiemmin katsonut ja näkee edelleen, että työhakijoiden aiempaa tiiviimpi kohtaaminen on sinällään myönteinen asia, mutta esitetty mekaaninen ja ihmisen tarpeista irrallaan oleva malli johtaa resurssien väärään kohdentamiseen. Resurssia käytetään kaavamaisesti valtavasti suhteellisen hyvässä tilanteessa olevien valvomiseen ja sanktioimiseen samalla kun resursseja ei kohdenneta lainkaan suoraan tukea tarvitsevien henkilöiden tarvitsemiin palveluihin. Lisäksi palveluprosessissa täytyy jatkossa olla entistä laajemmin entistä kattavampi osaaminen, mikä asettaa työvoimaviranomaisten henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja kelpoisuusvaatimuksiin paineita, joihin ei esityksessä vastata.

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

Esityksen perusteluissa tulisi huomioida selvästi nykyistä paremmin kolmannen sektorin toimijoiden rooli ja merkitys erityisesti haavoittuvassa työmarkkina-asetmassa olevien parissa tehtävässä työssä.

Lisäksi Oktetti katsoo edelleen, että työnhakuvelvollisuuden asettamisessa tulisi voida käyttää merkittävästi nykyistä enemmän kokonaisarvointia ja tarveharkintaa. Ylipäätään toimivat

palvelutarpeen arviot ja tarjottavat palvelut tulisi priorisoida ohi valvonnan ja sanktioinnin. Nyt resursseja kohdennetaan paljon ihmisten kontrollointiin ja vain vähän palveluihin.

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

Työkokeilun enimmäiskeston rajaaminen 6 kk:een ei vastaa haavoittuvassa työmarkkina-asetmassa olevien rapeisiin. Monelle haavoittuvassa työmarkkina-asetmassa olevalle pidempi 12 kuukauden jakso on erittäin tärkeä, varsinkin kun monia muita keinoja kuten palkkatukijaksoja ollaan myös rajaamassa merkittävästi. Osketti katsookin että erityisesti pitkään työttömänä olleiden ja monialaista tukea tarvitsevien osalta enimmäiskesto tulisi säilyttää 12 kk:ssa.

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Kolmannen sektorin ja muun yksityisen sektorin keskeinen rooli erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien osalta tulee huomioida merkittävästi nyt esitettyä paremmin vähintään esityksen perusteluissa.

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa.

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa.

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Osketti on ottanut kantaa palkkatukikysymykseen juuri lausunnolla olleen hallituksen esityksen yhteydessä. Osketti vastustaa esitystä, joka tosiasiallisesti syrjäyttää merkittävän joukon hyvin haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä poistamalla ns. 100 % palkkatukioikeuden lähes kaikilta haavoittuvassa asemassa olevien parissa toimivilta yhteisöiltä. Osketti vaatii esityksen muuttamista siten, että se vastaa nykytilannetta, jossa palkkatukea voidaan myöntää kaikille kolmannen sektorin organisaatioille muuhun kuin taloudelliseen toimintaan. On epäinhimillistä ja vahvasti ristiriidassa hallitusohjelman kanssa, että useilla yhtäaikaisilla toimilla heikennetään merkittävästi kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien tilannetta ja syrjäytetään heidät monessa tapauksessa työelämän ulkopuolelle. Tilannetta pahentaa entisestään se, että kolmannen sektorin ohella kunnat ovat kantaneet merkittävän roolin haavoittuvimmassa asemassa olevien työllistämisestä. Nyt näiltä

molemmilta aiotaan viedä keskeisiä keinoja tämän toteuttamisessa. Tilanne on helposti korjattavissa ja tulee korjata ennen lakien voimaan saattamista.

Lisäksi on olennaista säilyttää TSL:n työpajoja ja muita valmennusyksiköitä koskeva poikkeus työntarjoamisvelvollisuuteen myös muutoin kuin 100 % palkkatuen ohella. Kaikki nämä rajaukset ovat oleellisesti heikentämässä kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien työllisyyspolkuja ja hajoittamassa pitkään rakennetut integroidut palvelupolut eri kohderyhmiltä.

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämiselvoitteesta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

Ei lausuttavaa

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämisen ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

Ei lausuttavaa

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymiskelijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?**
- **kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)**
- **kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus**

Valtionosuuskriteeristö ja rahoitusvastuun laajentaminen tulevat suuntaamaan kuntien palvelut lyhyehkön aikaa työttömänä olleisiin ja melko hyvässä työmarkkinassa oleviin. Järjestelmä ei sisällä riittäviä määräyksiä eikä kannusteita tukea pitkään työttömänä olleita ja muutoin hyvin haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevia kohti työelämää. Huomioon tulisi ottaa myös äkillisten suhdannevaihteluiden tilanteet.

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

Ei lausuttavaa

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli**
- **eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu**

poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta

- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

Rahoitusmallin porrastusmalli ilmeisesti pyrkii kiinnittämään huomiota myös työttömyyden pitkittymisen ehkäisyyn. Se on kuitenkin liian hidaskäyttöinen ja heikko kannuste tähän tarkoitukseen. Oletetaan vastustaa esityksen johdonmukaisia heikennyksiä haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyspalveluihin ja työllistymisen edellytyksiin.

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki palkkaturvain muuttamisesta; Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Oletettiin on jo aiemmissa lausunnoissaan kyseenalaistanut uuden toimijan perustamisen, koska se on hyvin tehoton ja pienivaikutuksinen suhteessa siihen käytettyyn rahasummaan, ja vaikuttaa selvältä ettei sen työ ainakaan alkuvaiheessa tule keskittymään kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin, vaan heidän työllistämisenä jää myös jatkossa kolmannen sektorin ja jossakin määrin kuntien tehtäväksi. Lisäksi näiltä ollaan viemässä lainsäädäntöuudistuksilla tältä työltä keskeisiä työkaluja.

Oletettiin korostaakin, että hallituksen tulee hallitusohjelman mukaisesti kehittää, ei heikentää, välityömarkkinoiden toimintaedellytyksiä. On olennaista, että kunnat, hyvinvointialueet, Työkanava sekä kolmannen sektorin toimijat toimivat saumattomasti yhdessä haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien hyväksi. Tälle tulisi kuitenkin asettaa porkkanoita ja antaa työkaluja, eikä säästää juuri tämän jo muutoinkin hyvin haavoittuvassa asemassa olevan ryhmän elannosta ja oikeudesta työhön.

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki työsopimuslain muuttamisesta;

Laki merityösopimuslain muuttamisesta

Ei lausuttavaa

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

-

Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

-

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;
Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-

Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

-

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-

Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Oktetti kannattaa esitystä työttömyyden kestoon perustuvista asiakaskriteereistä luopumisesta. Ehdotetun pykälän mukaan työttömän voisi ohjata monialaiseen palvelutarpeen arviointiin, jos työttömän työllistymisen arvioidaan edellyttävän työvoimapalveluiden sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluiden yhteensovittamista. Tämä on kannatettavaa.

Oktetti kuitenkin huomauttaa, että nuoret tarvitsevat nimenomaan sujuvat, nopeat siirtymät tarvitsemiinsa palveluihin. Nyt heitä on ohjautunut ohjaamoiden ylivuotona merkittävästi TYP-palveluihin, joista kummastakaan ei ole kuitenkaan ollut tarjota sopivaa paikkaa. Moni nuori onkin kertonut siitä, miten he joutuvat viikko toisensa jälkeen uuden ammattilaisen ääreen kertomaan elämäntarinansa, minkä jälkeen heidät käännytetään seuraavaan paikkaan. Pahimmillaan yliopistollinen sairaala soittaa etsivälle nuorisotyölle että voisitteko te koettaa pitää tätä nuorta vähän silmällä kun on yrittänyt tappaa itsensä niin monta kertaa ja kun elämä on kuitenkin muuten niin hyvin hoidossa kun on jo koulutuskin, niin eiväthän he voi siellä auttaa.

Lakiesitys jättää muutenkin lähinnä toivon ja hyvän tahdon varaan, miten monialaiset palvelut toteutuvat. Eivät ainakaan yhdenvertaisesti eri puolilla maata.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Oktetin näkemys on, että esitys tulee toteutuessaan entisestään heikentämään haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edellytyksiä ja heidän palveluitaan. Keskeisin syy tähän on rahoitusmallin ja rahoitusvastuun yhdistelmä, joka ei sisällä juurikaan kannusteita asian suhteen. Myös monialaisen työn lähinnä lainsäätäjän toiveisiin perustuva malli on omiaan heikentämään tilannetta, vaikka tämän osalta toki kategorisuus palvelun saamisesta poistetaan. On vain surullista, että kun vihdoinkin tarvitseva voisi tukea saada, tuki on toiveiden varassa.

Kumlander Kimmo
Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry